

آینه

وطن‌پرور

نمی‌توانیم بگوییم زغال سفید است!

امیر استکی: اگر کمی وجدان داشته باشیم به روشنی می‌بینیم جهان زیست منافقان و ایوژنسیون جمهوری اسلامی آنجا که به چه باید کرد می‌رسد، بیشتر با تجدیدنظرطلبان و اصلاح‌طلبان داخلی هماهنگی دارد تا با نیروهای وفادار به انقلاب؛ و بر هیچ‌کس هم پوشیده نیست نمایندگی سیاسی این طیف به اصطلاح اصلاح‌طلب در داخل کشور را فعلا دولت تدبیر و امید به دست دارد و رسانه‌های وابسته به این جریان، براساس همان جهان زیست بیشتر به کار حمایت از دولت محترم یازدهم مشغول‌اند و آنجا هم که مجیز دولت گرامی را نمی‌گویند به دل‌مشغولی‌های همیشگی خودشان می‌پردازند و از همان چیزهایی صحبت می‌کنند که همه سال‌های پس از انقلاب به دنبال آن بوده‌اند و خب! دال مرکزی همه آنها هم «تغییر بنیادی ساختار نظام سیاسی کنونی» است و پرواضح است که این بیشترین قرابت را با خواسته همان منافقین و مخالفان خارج‌نشین مذکور دارد و این یعنی در تحلیل نهایی شما هستید که قرابتی با آنها به هم زده‌اید و ما بی‌سوادان مرتجع مستحق ته جنم، نستبی تا این‌منورالفکری دینی و غیردینی نمی‌توانیم داشته باشیم! اگر نخواهیم راه دوری برویم همین اخبار را می‌توان گوشزد کرد که در مسئله سوریه که یک مسئله راهبردی است نه تاکتیکی هم، رسانه‌های حامی شما خواستار «برجام سوریه» شده بودند که خود می‌دانید چه خیانت بزرگی است! اینکه در پژوهِش‌های رسانه‌ای مشخص شده بالغ بر ۵۰ درصد مسائل مختلف در سوز و جهت‌گیری رسانه‌های حامی دولت با رسانه‌های ضدانقلاب مثل بی‌بی‌سی، العربیه، صدای آمریکا، دویچه‌وله و… همپوشانی دارند هم مؤید همین استدلال ما است. آنجا که ضرورت‌های سرمایه‌داری الیگارشیک با گسترش پیوندهای لیبرالیستی و روادارانه گره خورده است و تمام تلاش شما در محتای موعص آن، آن است که چگونه پوستین ارثی‌تان را به این شاکله جدید بخورانید، پرواضح است که موجب قرابت و هم‌صدایی شما با بوق‌های رسانه‌ای مبلغ این ارزش‌های جهان سرمایه‌داری کنونی خواهد شد.

ایران

سایه‌روشن‌های دورقیب آمریکایی

● **حسن بهشتی یوز**: مستاجر چهارسال آینده کاخ سفید، قدرت تأثیرگذاری در فراسوی مرزهای ایالات متحده را هم کسب خواهد کرد زیرا آمریکا کشوری تأثیرگذار در دیپلماسی و تحولات جهانی است و مواضع این کشور در رخدادهایی نظیر آغاز و پایان جنگ‌ها، کودتاها و حوزه‌های تجارت و اقتصاد نقش بسزایی دارد. در این میان، با توجه به اینکه ما رابطه نزدیکی با ایالات متحده نداریم و در چالش‌ی جدی با آمریکا به سر می‌بریم، هر نامزدی که پیروز انتخابات شود، تأثیر تعیین‌کننده‌ای بر مناسبات با ایران نخواهد داشت، اگر آن حسین «دید» و «بدتر» به دو نامزد بنگریم، آنگاه می‌توان یادآور شد اگر کلینتون رئیس‌جمهوری آمریکا شود، به طور طبیعی حرکت اوباما با ایران ادامه خواهد یافت. به عنوان مثال، در بحث «برجام» توقافی انجام شده که تداوم آن با کلینتون راحت‌تر خواهد بود. اما اگر ترامپ رئیس‌جمهور شود، احتمال تشدید تنش بیشتر است، هرچند، وی نیزمجبور است «برجام» را اجرا کند زیرا «برجام» توقافی بین‌المللی است و رئیس‌جمهوری آمریکا (هر کس که باشد) نمی‌تواند به سادگی آن را زیر پا بگذارد. درواقع، تنها تفاوت ترامپ با کلینتون در این است که احتمال کارشکنی ترامپ در مسیر اجرای «برجام» بیشتر از هیلاری است.

انتقاد

از مجرای یورسپه‌ها تا تخلفات احمدی‌نژاد

● **محمود صادقی**: تصمیمات و مواضع فراکسیون امید) از آغاز به کار مجلس در جهت تقویت دولت بوده‌است، اما نکته‌ای که وجود دارد این است که انتظار ما به طور متقابل از دولت این است که تعامل بهتری با فراکسیون داشته باشد. آن حد مورد انتظار را متأسفانه ما نمی‌بینیم، ما الان دچار دو محذوریت هستیم؛ ما هم می‌خواهیم برنامه‌های دولت پیش برود و انتظاراتی که مردم دارند و رایی که به تغییر دارند، پیش برود و هم در مواردی که دولت همسویی لازم را ندارد این محذوریت را داریم که اگر حرف بزیم موجب تضعیف دولت می‌شود. بین این دو محذور قرار گرفته‌ایم که نمی‌خواهیم به‌گونه‌ای عمل کنیم که موجب تضعیف دولت و باعث سوءاستفادهٔ مخالفان دولت شود و اختلاف و اشتقاق ایجاد کند و انتلافی که شکل گرفته‌است، آسیب ببیند. به‌خصوص در آستانه انتخابات باید این وحدت را با حساسیت حفظ کنیم، اما از سوی دیگر این محذور را هم داریم که انتظارات جامعه هم باید لحاظ شود. مثلاً همین تغییر در وزارت آموزش‌وپرورش می‌توانست در خردادماه انجام شود. آقای فانی از افراد ثایسته است اما کنایه‌دانی اول آقای روحانی برای این وزارتخانه نبوده‌ است. بنابراین مطلوب اول ایشان نبوده و حالا که مجلس تغییر کرده و به راحتی می‌توانند گزینه مطلوب خودش را در وزارت آموزش‌وپرورش قرار دهد چرا نباید این کار را انجام دهد.

رزا ناظم، روزنامه‌نگار: سیدحسین فاطمی از معدود روزنامه‌نگارانی است که فعالیت در عرصه روزنامه‌نگاری را از دوره نوجوانی آغاز کرد. در همان ایام به‌علت مرگ مادر تحت سرپرستی برادر بزرگ خود، نصرالله سیف‌پور، قرار گرفت. برادرش روزنامه‌نگار بود و با تجربیاتی که از عضویت در روزنامه‌های «اصفهان» و «طوفان» به دست آورده بود، مجله ادبی «باختر» را که از سال ۱۳۱۲ ش. در اصفهان منتشر می‌شد، با همان عنوان، ولی به صورت هفتگی در آنجا منتشر کرد. «باختر» هفتگی نشریه‌ای در چهار صفحه کوچک بود و مندرجات آن بیشتر آگهی‌های ثبتی بود که ستون خبری و نوشته‌های کوچک ادبی و خواندنی نیز داشت. خود نصرالله سیف‌پور روزنامه‌اش را همان‌طور که از نام آن برمی‌آید، «باختر» که طلوع خورشید اقبال و بزرگی ایران بود، نماینده نسل جوان می‌دانست و اولین مقاله خود را با عنوان «اصلاحات را از کجا باید شروع کرد؟» نوشته بود.

حسین کار خود را در «باختر» با نگارش مقالات آغاز کرد. او که تحصیلات دبیرستانی را می‌گذرانید، در تهیه و تنظیم مطالب روزنامه به برادرش کمک و بیشتر وقت خود را صرف تهیه مطالب و چاپ و توزیع آن می‌کرد و به‌تدریج تجربیاتی کسب و در امور روزنامه‌نگاری سرشته‌ای پیدا کرد. حسین فاطمی درباره انگیزه خود در ادامه کار در مطبوعات به احمد ملکی این‌گونه می‌گوید: «به‌علت آنکه مشمول نظام هستم و نمی‌توانم در ادارات دولتی کاری قبول کنم، برای ادامه تحصیل به تهران آمده، شنیدم شما تازه به انتشار روزنامه ستاره دست زده‌اید، از آنجا که همکاری با مطبوعات خود یک‌نوع مطالعه و تحصیل است، به‌این وسیله می‌خواهم رابطه خود را با ادبیات و فرهنگ و سیاست قطع نکنم». احمد ملکی که او را جوانی با هوش و ذکاوت می‌بیند، با قدرت حافظه‌ای فوق‌العاده که غالب اشعار حافظ و سعدی و مولوی را از حفظ داشت، بدون معطلی او را پذیرفته و حسین با عنوان مدیر و سردبیر روزنامه و ماهی ۲۰۰ ریال حقوق در دفتر روزنامه اقامت کرد و این شغل در روزنامه‌ای که جزء جرید معروف به‌شمار می‌آمد، مسئولیتی سنگینی بود. از ۱۲ ساعت در روز کار می‌کرد که در این مدت گاهی در پی کسب اخبار مجلس یا وزارتخانه‌های مختلف بود و بقیه اوقاتش را به نوشتن مقاله مشغول بود. او در این کار روزبه‌روز توانایی و لیاقت بیشتری از خود نشان داد و در مدت کوتاهی حقوق او به ۳۰۰ ریال در ماه رسید. از آنجا که وی استعدادی سرشار در نگارش و نبوغی فوق‌العاده در روزنامه‌نگاری داشت، در تهران نیز مورد توجه پیش‌کسوتان این فن قرار گرفت. حسین که به اعتراف ارباب جرید و صاحب‌قلم، ذوق و استعداد روزنامه‌نگاری را در کمبره خود داشت، با قلمی شیوا و روان می‌نوشت و غالباً مقالات را با آتا برخی از نویسندگان بزرگ همراه می‌کرد و در همان ایام، شیوه‌نگارانی و مسئولان «اداره سانسور مطبوعات» را به شناسایی او ترغیب کرد و پس از آنکه او را احضار کردند و گفت‌وگویی با او انجام دادند، او را تحسین کرده و از احمد ملکی نیز خواستند که این نویسنده کم‌سن‌وسال، ولی بااستعداد را هم تشویق کرده و هم تحت نظر داشته باشد. درهمین‌رأاست حسین درگیر مجاربی‌ای شد که هم سبب سوءظن شهرتانی نسبت به او شد و هم در روح او تأثیری عمیق و کینه‌جویانه نهاد. در سال ۱۳۱۷ ش. حسین فاطمی در مقاله‌ای صریح با عنوان «ای کبوترها» نوشت: «کبوتر بدون اعتنا… صبح زود پرواز کرده در آسمان قهقهه ذوق و نشاط برآورده، هرکجا نادانی دید خود آمده به اندازه کافی صد جوع می‌کند.» ماموران سانسور شهرتانی این جمله را مبنی‌بر سوءقصد او دانسته و پس از احضار احمد ملکی و سپس حسین فاطمی به بازجویی و استطاق آنان می‌پردازند. تا سرانجام قانع می‌شوند. این موضوع، تأثیری آثارآکنده‌بر او گذاشت و هم سبب سوءظن شهرتانی نسبت به او شد. در سال ۱۳۲۸، به تقاضا و اصرار برادرش نصرالله سیف‌پور که به سمت شهردار شیراز منصوب شده بود، به اصفهان بازگشت تا به‌طور مستقل روزنامه «باختر» را در غیث برادرش اداره کند.

اگرچه، او جوانی کم‌سن‌وسال بود و این کار مسئولیتی سنگینی می‌نمود؛ ولی با تجربیات عمدمندی که در این راه آموخته و مهارت‌هایی که کسب کرده بود، این کار را آغاز کرد. او در این فعالیت مطبوعاتی‌اش در اصفهان، مقاله‌ای در روزنامه «باختر» نوشت و در آن مقاله به مجلس و عملکرد نمایندگان مجلس، حمله تندی کرد. او نمایندگان مجلس را عروسک‌های خیمه‌شب‌بازی خواند که سبب بازداشت و زندانی‌شدن فاطمی در اصفهان شد؛ ولی چون بازداشت او هم‌زمان با اشغال ایران از سوی متفقین و فرار رضاشاه از ایران بود، درهای زندان باز شد و همه زندانیان سیاسی ازجمله سیدحسین فاطمی، آزاد شدند. در شهریور سال ۱۳۲۰ش، با اشغال ایران از سوی نیروهای متفقین و با کناررفتن فرمانروایی خودکامه رضاشاه از صحنه سیاسی ایران، زمینه برای دستیابی به آزادی‌های بیشتر هموار شد. روزنامه‌های گوناگون با عناوین مختلف چاپ و منتشرشد. یکی از چهره‌های مطبوعاتی سیاسی این دوران حسین فاطمی بود؛ روند فعالیت‌های سیاسی و مطبوعاتی او در این سال‌ها، نشان از فعالیت‌های جدی و پیکر او دارد و روزنامه «باختر» میدانی بود تا در آن به شرایط نابسامان و بحران‌زده کشور و حضور نیروهای بیگانه، فقر و تنگدستی مردم در آن روزها بپردازد. حسین فاطمی در روزنامه «باختر» که در مدیریت او نیز بود، «مقاله‌ای تند علیه قرارداد پیمان سه‌جانبه منتشر کرد که در آن فروغی را عامل خارجی و دشمن ملت ایران خواند.» این مقاله، فروغی خونسرد و هیات دولتش را متوجش کرد و به شهرتانی اصفهان دستور توقیف «باختر» و مدیر آن، حسین فاطمی، را داد. در پی آن، دوستان حسین،

سیاست

به مناسبت سالگرد اعدام حسین فاطمی

شلیک به روزنامه‌نگار

مردم را تشویق به اعتصاب عمومی کرده و احتمال بسته‌شدن بازار و بی‌ثباتی در شهر به وجود آمد. از این مقاله به‌عنوان اعلامیه ضد دولت نیز تعبیر شده است. با توجه به سندی با عنوان بیوگرافی حسین فاطمی که در تاریخ ۱۸ شهریورماه ۱۳۳۰ ش و ظاهراً از سوی مراجع وابسته به دربار پهلوی تهیه شده، او را از مخالفان سرخست پهلوی اول معرفی می‌کند که پس از شهریور ۱۳۲۰ ش پایین‌آوردن مجسمه رضاشاه را در میدان شهر اصفهان تقاضا می‌کند و با شیوه برخورد دولت فروغی در ایام اشغال ایران از سوی متفقین مخالفت کرده و تلگراف‌هایی را در بیان مخالفت به تهران مخابره می‌کند و این موضوع به همراه مقالات تندش منجر به دستگیری و بازداشت او از سوی دولت فروغی می‌شود.

تحصیل درفرانسه

سیدحسین فاطمی، در مهرماه ۱۳۲۴ ش در زمان دولت محسن صدر (صدراالاشرف)، با عنوان وابسته مطبوعاتی همراه با هیات نمایندگی ایران برای شرکت در بیست‌وهفتمین دوره اجلاسیه کنفرانس بین‌المللی کار به فرانسه رفت و پس از پایان کنفرانس تصمیم گرفت برای ادامه تحصیل در پاریس اقامت کند؛ بنابراین، پس از بازگشت به کشور تقاضای امتیاز روزنامه‌ای به نام باختر امروز کرد تا به‌این‌وسیله بخشی از تمایلات و آرزوی خود را جامه عمل بپوشاند و بتواند با تهور و جسارت به دفاع از «مصالح‌علف‌خورها، پاپرنه‌ها و گرسته‌ها و بی‌گفن‌ها» برخیزد و این همان رسالتی بود که او در نخستین سرمقاله روزنامه «باختر امروز» در

هشتم مردادماه ۱۳۲۸ شمسی به آن اشاره می‌کند. سرانجام نخستین شماره روزنامه باختر امروز در هشتم مرداد ۱۳۲۸ شمسی منتشر شد. این روزنامه با سبک جدید و همراه با بخش‌های مختلف و متنوع بود و در ملاقات با فاطمی او را ترغیب کردند تا در جلسات کنفرانس و انجام یکی از مصاحبه‌های مطبوعاتی مربوط به موضوع ایران با آنان همراه شود. در جلسه مد نظر، بسیاری از نمایندگان جرید فرانسه و گروهی از رجال معروف فرانسه و خاورشناسان مشهور و جمعی از روزنامه‌نگاران ایرانی حضور داشتند و هدف از آن روشن‌شدن وقایع و دست‌یافتن به حقایقی درباره حوادث فرقه دموکرات آذربایجان بود و فاطمی با ارائه دلایلی خواهان «انحلال حزب توده ایران» و «تخلیه ایران از نیروی ارتش سرخ» در نتیجه عملکردهای مخرب، آنان شد که در مطبوعات فرانسه مورد توجه قرار گرفت، او با شرکت در جلسات کنفرانس صلح از سخنرانی‌های آن، یادداشت‌هایی تهیه کرده و همراه با مقالات و تفسیرهای خود برای روزنامه‌هایی مانند «ستاره» و «مرد امروز» و یکی، دو روزنامه دیگر به تهران فرستاد. حسین فاطمی در فرانسه، کشوری که گرچه از جنگ جهانی دوم آسیب فراوان دیده بود؛ ولی چون کشوری آزاد و استوار بر بنیان‌های محکم عدالت بود که ثمره آن نیز رفاه، آسایش و سعادت مردمش بود، اوضاع نامیدکننده سیاسی-اجتماعی ایران را در سال‌های پایانی جنگ و حضور نیروهای بیگانه بیکبری می‌کرد و مانند بسیاری از کسانی که پس از سقوط حاکمیت خودکامه رضاشاه امیدوار به ایجاد اصلاحات و پیشرفت کشور بودند، مایوس و سرخورده، علت تمام این عقب‌ماندگی‌ها و درجازدن‌ها را ناشی از زمامداران بی‌اطلاع و غافل می‌دانست که تمام «اعمال و حرکاتشان به ضرر ملت و مملکت تمام می‌شد».

در سندی که در سال ۱۳۳۰ شمسی از سوی وابستگان دربار نوشته شده این‌طور بیان شده است که «حسین فاطمی در پاریس با جمع‌کردن عده زیادی از ایرانیان ناراضی برای اهانت به کشور ایران تقاضای تابعیت کشور حبشه را نمود که شرح آن نیز در یکی از شماره‌های مرد امروز درج گردیده است.» او مشرق را سرزمین نفرین‌شده‌ای می‌دانست که با استبداد خود گرفته و تا زانو در منجلاب استعمار فرو رفته است و درحالی‌که اهالی «ماداکاسکار» و مردم «حبشه» و

بومی‌های کنگو از استقلال و حق حاکمیت ملی به‌رمند شده‌اند؛ این در حالی است که با خطاب به ایران اعلام می‌کند: «تو مفتخر دنیا بودی، تو یک روز از فرط غرور بر دریاها تازاناه می‌زدی… ما د دنیا و با تاریخ یک روز به وجود آمدیم، حیف است از این نژادی که سرور و سالار دنیا بوده منقرض شود و فردا در ستون گزارش کیتی بنویسند، استبداد و ارتجاع ملت ایران را کشت و…» فاطمی در ماه‌های پایانی تحصیلات خود برنامه‌هایی برای آینده شغلی خود در سر داشت. او برای بسط فعالیت‌های مطبوعاتی خود درصدد بود با تأسیس شرکت مطبوعاتی، امکانات نوین چاپ و نشر مطبوعات را وارد ایران کند. خود او در سابقه این برنامه‌ها از محمد مسعود یاد می‌کند که به عنوان نزدیک‌ترین یار او در عرصه مطبوعات بود. در این زمان نیز از امکان ایجاد شرکت سهامی برای نوسازی امکانات چاپ و افزایش تنوع مطبوعات (روزنامه صبح و عصر، هفته‌نامه، ماهنامه) و بالا بردن تیراژ آن در نامه‌ها به نصرالله شیفته سخن می‌گفت و اینکه «می‌خواهد یک تحول بزرگ در (کادر) روزنامه‌نویسی ایران به وجود بیاید…»؛ ازاین‌رو پس از بازگشت به کشور تقاضای امتیاز روزنامه‌ای به نام باختر امروز کرد تا به‌این‌وسیله بخشی از تمایلات و آرزوی خود را جامه عمل بپوشاند و بتواند با تهور و جسارت به دفاع از «مصالح‌علف‌خورها، پاپرنه‌ها و گرسته‌ها و بی‌گفن‌ها» برخیزد و این همان رسالتی بود که او در نخستین سرمقاله روزنامه «باختر امروز» در هشتم مردادماه ۱۳۲۸ شمسی به آن اشاره می‌کند. سرانجام نخستین شماره روزنامه باختر امروز در هشتم مرداد ۱۳۲۸ شمسی منتشر شد. این روزنامه با سبک جدید و همراه با بخش‌های مختلف و متنوع بود و در ملاقات با فاطمی او را ترغیب کردند تا در جلسات کنفرانس و انجام یکی از مصاحبه‌های مطبوعاتی مربوط به موضوع ایران با آنان همراه شود. در جلسه مد نظر، بسیاری از نمایندگان جرید فرانسه و گروهی از رجال معروف فرانسه و خاورشناسان مشهور و جمعی از روزنامه‌نگاران ایرانی حضور داشتند و هدف از آن روشن‌شدن وقایع و دست‌یافتن به حقایقی درباره حوادث فرقه دموکرات آذربایجان بود و فاطمی با ارائه دلایلی خواهان «انحلال حزب توده ایران» و «تخلیه ایران از نیروی ارتش سرخ» در نتیجه عملکردهای مخرب، آنان شد که در مطبوعات فرانسه مورد توجه قرار گرفت، او با شرکت در جلسات کنفرانس صلح از سخنرانی‌های آن، یادداشت‌هایی تهیه کرده و همراه با مقالات و تفسیرهای خود برای روزنامه‌هایی مانند «ستاره» و «مرد امروز» و یکی، دو روزنامه دیگر به تهران فرستاد. حسین فاطمی در فرانسه، کشوری که گرچه از جنگ جهانی دوم آسیب فراوان دیده بود؛ ولی چون کشوری آزاد و استوار بر بنیان‌های محکم عدالت بود که ثمره آن نیز رفاه، آسایش و سعادت مردمش بود، اوضاع نامیدکننده سیاسی-اجتماعی ایران را در سال‌های پایانی جنگ و حضور نیروهای بیگانه بیکبری می‌کرد و مانند بسیاری از کسانی که پس از سقوط حاکمیت خودکامه رضاشاه امیدوار به ایجاد اصلاحات و پیشرفت کشور بودند، مایوس و سرخورده، علت تمام این عقب‌ماندگی‌ها و درجازدن‌ها را ناشی از زمامداران بی‌اطلاع و غافل می‌دانست که تمام «اعمال و حرکاتشان به ضرر ملت و مملکت تمام می‌شد».

او مشرق را سرزمین نفرین‌شده‌ای می‌دانست که با استبداد خود فرو رفته است درحالی‌که اهالی «ماداکاسکار» و مردم «حبشه» و بومی‌های کنگو از استقلال و حق حاکمیت ملی به‌رمند شده‌اند؛ این در حالی است که با خطاب به ایران اعلام می‌کند: «تو مفتخر دنیا بودی، تو یک روز از فرط غرور بر دریاها تازیاناه می‌زدی»

سه سال و اندی تحصیل در پاریس موفق به اخذ مدارک زیر شد:
۱-دپلیم مدرسه مطالعات عالی بین‌المللی، ۲۵ جولای ۱۹۴۸ میلادی / ۲ تیر ۱۳۲۷ شمسی
مدرسه مطالعات عالی بین‌المللی.
۲-دپلیم مدرسه روزنامه‌نگاری، ۲۴ ژوئن ۱۹۴۸میلادی / ۲۴ مرداد ۱۳۲۷ شمسی، مدرسه مطالعات عالی اجتماعی مدرسه روزنامه‌نگاری.
۳-دپلیم مدرسه مطالعات عالی اجتماعی ۲۱ آگوست ۱۹۴۸ میلادی / ۳۰ مرداد ۱۳۲۷ شمسی با توجه به اخذ مدارک دپلیم مدرسه اجتماعی و دپلیم مدرسه روزنامه‌نگاری در نتیجه به اخذ مدرک مدرسه مطالعات اجتماعی نائل شد.
۴-دپلیم مدرسه اجتماعی ۲۱ آگوست ۱۹۴۸میلادی / ۳۰ مرداد ۱۳۲۷ شمسی. حسین فاطمی دانشجوی سال‌های تحصیلی ۴۶–۴۸ این مدرسه با موفقیت از عهده مواد درس دوره و نیز پایان‌نامه تحصیلی (تز) با عنوان «مشکل کار در ایران» که از سوی وی ارائه و در جلسه علنی از آن دفاع شده برآمده و به اخذ مدرک دپلیم مدرسه اجتماعی نائل آمد.

تشکیل جبهه‌ملی

جبهه ملی در اول آبان ۱۳۲۸ شمسی تشکیل شد. انتخاب و پیشنهاد نام «جبهه ملی» از سوی دکتر حسین فاطمی بود. او نقش اساسی در موضوع تشکیل جبهه ایفا کرد و باختر امروز به عنوان ارکان «جبهه ملی» معرفی شد. تشکیل جبهه ملی نقطه عطفی در حضور فاطمی در عرصه سیاسی و مطبوعاتی نیز محسوب می‌شود. حسین فاطمی در سازماندهی جبهه ملی نقشی اساسی داشت و گرداننده واقعی و حقیقی جبهه ملی نیز فاطمی بود. در این ایام مبارزه دامنه‌دار وسیع باختر امروز در انتخابات مجلس شانزدهم و به‌خصوص انتخابات مردم تهران درخورتوجه است و

بیکبری و نقش مؤثر و فعال حسین فاطمی را در ابطال انتخابات ساختگی دولت در تهران گوشزد می‌کند، او «مبارزه بی‌رحمانه و شدید باختر امروز را موجب راه‌افتن نمایندگان جبهه ملی به مجلس شانزدهم می‌داند». سیدحسین فاطمی در کابینه اول دکتر مصدق به معاونت سیاسی و پارلمانی رسید. فاطمی در جایگاه معاونت سیاسی- پارلمانی مصدق کوشید ابعاد چندگانه وظایف خود را در راستای اهداف ملی و به‌ویژه اجرای قانون ملی‌شدن صنعت نفت به پیش ببرد. دکتر فاطمی در تصویب و اجرای قانون ملی‌شدن صنعت نفت نقش مؤثری داشت. دکتر مصدق در لایحه‌ای که سال‌ها پس از این (ده‌ماه ۱۳۳۴ش) به دیوان‌عالی کشور فرستاد، پیشنهاد ملی‌کردن نفت را به دکتر فاطمی نسبت داد. «ملی‌شدن صنعت نفت در سراسر کشور ابتکار شادروان دکتر حسین فاطمی است که چون کمیسسیون نفت مجلس شورای ملی پس از چند ماه مذاکره و مباحثه نتوانست راجع به استیفای حق ملت از شرکت نفت انگلیس و ایران تصمیمی اتخاذ کند، دکتر فاطمی با رئیس کمیسسیون مذاکره نمود و گفت با وضعی که در این مملکت وجود دارد استیفای حق ملت کاری است مشکل، خصوصاً که دولت انگلیس مالک اکثریت سهام شرکت است». محور نفت در موضوعات مطرح فاطمی در روزنامه باختر امروز آشکار است و بی‌گمان سهم عمده‌ای در به‌ثمررساندن اهداف چهره‌های مبارزه آن روزگار را به خود اختصاص می‌دهد. او می‌کوشد با آشکاردن مخاطبش با تحولات نوین جهان هرچه‌بیشتر حقوق ملی را بشناساند. پس از شمارش آرای تهران و انتخاب فاطمی به‌عنوان نماینده مجلس که هم‌زمان انتخابات شهرستان‌ها نیز در جریان بود، حسین فاطمی در سالگرد شهادت محمد مسعود ترور شد. او برای مدتی به دور از مسائل و رویدادهای روز کشور بود به‌طوری‌که تا ایام تصدی پست وزارت امور خارجه در مهر ۱۳۳۱ ش. در مجلس فعالیت ویژه‌ای در دوره چندماهه نمایندگی مجلس نداشت. در آستانه شروع فعالیت مجلس او برای معالجه به آلمان رفت (ششم خرداد ۱۳۳۱ ش).

در این مقطع از فعالیت فاطمی دو حادثه او را به شدت تحت‌تأثیر قرار داد. نخست، ترور (۲۳ بهمن ۱۳۳۰) او که فشارهای جسمانی و روانی ویژه‌ای را بر او وارد کرد. او هیچ‌گاه از ناراحتی‌های جسمی ترور آسوده نشد موضوع دوم انتخابات مجلس هفدهم بود که با وجود وفاداری‌های مصدق و یارانش ترکیب دلخواه آنان را به دست نیاورد.

وزیرامور خارجه

مصدق در کابینه دوم به دنبال نیروهای فعال و کارآمد جوان بود، به‌ویژه اینکه پس از قیام سیام تیر با اعتمادبه‌نفس و قدرت بیشتری به نخست‌وزیری رسیده بود و انتخاب دوباره خود را ناشی از تبلور خواست و اراده ملی می‌دانست و با قطع امید از حل مسئله نفت از سوی انگلستان، به دنبال اتخاذ یک سیاست خارجی فعال بود و برای آنکه رکن اساسی دولت خود را با وزیرانی مانند کاظمی و نواب که خود به انگلستان وابسته بودند نمی‌شد پیش برد؛ ازاین‌رو چهره شناخته شده و وفاداری مانند فاطمی در رأس محوری‌ترین وزارتخانه کابینه، یعنی وزارت امور خارجه قرار می‌گیرد. و با توجه به فعالیت‌های توطئه‌آمیز وابستگان سیاسی و مطبوعاتی انگلیس، به‌ویژه دیپلمات‌های آن کشور، مصدق یکی از راه‌های ایجاد امنیت و آرامش را در قطع رابطه سیاسی با انگلیس دید در ۲۴ مهرماه در گزارشی به مجلس و ایراد سخنانی در رادیو ایران، تداوم رابطه ایران و انگلیس را بی‌پهوه تعبیر کرد و مبارزات ملی ایران وارد مرحله نوینی شد.

با تصویب هیات وزیران ۳۰ مهر (۱۳۳۱) قطع رابطه سیاسی با انگلیس عملی شد. در این زمان نواب وزیر امور خارجه کابینه به لحاظ «ضعف شخصیت و بیم و هراس از قدرت بریتانیا… از صدور اخطاریه امتناع ورزید». مصدق وزیر بشیر این مرحله بحرانی را با روابط خارجی، به‌ویژه با انگلیس، حسین فاطمی را که «سمبل شهادت و مبارزه با سیاست استعمارگر» انگلیس شناخته می‌شد، به عنوان وزیر خارجه برگزید. انتخاب دکتر حسین فاطمی، به عنوان وزیر امور خارجه، آغاز دوره‌ای نو در روابط خارجی و سیاست‌های دولت مصدق محسوب می‌شد. متناسب با تغییر در نوع نگرش در مسائل سیاست خارجی، ضرورت داشت تغییرات لازم در ساختار وزارتخانه امور خارجه نیز صورت گیرد که البته همه این تحولات در راستای اهداف کلی بود که دولت و مردم در این سال‌ها به دنبال آن بودند. فاطمی اساساً ورود از فعالیت مطبوعاتی به معاونت نخست‌وزیری و سپس تصدی وزارت امور خارجه را به «تغییر سنگر» تعبیر می‌کرد که جز «تغییرات لفظی، چیز دیگری نبود. هدف همان بود که «از روز روز ملت قهرمان و مجاهد ایران مشخص و تعیین کرده» و هرکسی در هر مقام و مرتبه باید از آن بیرون می‌کرد.

فاطمی در نظر داشت ۸۵ نفر از کارمندان بی‌کار و متعلق به خاندان‌های اشرافی قدیمی را اخراج کند. و به جای آنها جوانان تحصیل‌کرده و میهن‌پرست را استخدام کند که فرصت کاملی نیافت. حسین شهیدزاده که در جریان اصلاحات فاطمی توانست مقام و مرتبه درخوری در سازمان وزارت خارجه بیابد دراین‌باره می‌گوید: «روی‌کارآمدن حکومت دکتر مصدق همراه با ملی‌شدن صنعت نفت و اشاعه افکار ملی و ملی‌گرایی که روح عدالت‌خواهی و احترام به حقوق مردم، نتیجه منطقی و بلافاصل آن بود، وزارت امور خارجه را هم تا حد زیادی تحت‌تأثیر قرار داد. قرارگرفتن حسین فاطمی، آن مرد «انقلابی و آتشین‌مزاج» در رأس وزارتخانه‌ای که معروف به «محافظه‌کاری و سنت‌گرایی کهن» بود.

ادامه در صفحه ۷

آینه دیروز

۹سال پیش درچین روزی

کیتان

- وزیر خارجه روسیه با تاکید بر انزوای واشنگتن در ۵+۱: آمریکا تنها مخالف برنامه هسته‌ای ایران است
- دبیر سابق شورای عالی امنیت: مسیر دیپلماسی هسته‌ای به‌درستی طی می‌شود
- رضا خاتمی عضو ارشد جبهه مشارکت: توصیه کردم خاتمی وارد انتخابات نشود
- احمدی‌نژاد: تاتار، صحنه نمایش حقیقت‌طلبی و عدالت‌گستری باشد
- وزارت خارجه اعلام کرد: موفقیت اجلاس خزر، ثمره سیاست خارجی کارآمد دولت نهم
- باهر: دعا می‌کنیم رقبای ما هم متحد شوند
- فرمانده کل سپاه: سپاه پاسداران ضامن تداوم انقلاب اسلامی است

اعتقاد

- اختلاف در شیوه برگزاری انتخابات مجلس؛ وزارت کشور بر شمارش رایانه‌ای و شورای نگهبان بر شمارش دستی آرا تاکید دارند
- ازدحام جمعیت رای دریافت کمک، در سفر محمود احمدی‌نژاد به استان خراسان جنوبی
- رئیس سابق سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی: ۲۰ سال زمان برای جبران ضربه تریزپی بول نفت به اقتصاد لازم است
- سخنگوی ائتلاف اصلاح‌طلبان خبر داد: دعوت از نوه امام(ره) برای نامزدی در مجلس خیرگان
- دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس: وزیران خارجه در نشست روز دوشنبه مسئله هسته‌ای ایران را بررسی می‌کنند

ایران

- نایب‌رئیس مجلس خبر داد: تقاهم مجلس با دولت درباره تغییر در سیستم بودجه‌نویسی
- معاون پارلمانی رئیس‌جمهوری: ویژگی ۲ وزیر پیشنهادی آگاهی کامل از حوزه مدیریتی است
- در دیدار وزیر امور سرمایه‌گذاری مالزی مطرح شد: تاکید معاون اول رئیس‌جمهوری بر گسترش روابط ایران و مالزی
- در دیدار وزیر نیرو با رئیس‌جمهور این کشور مطرح شد: تقاضای تاجیکستان برای سرمایه‌گذاری بیشتر ایران

آفتاب

- دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام: تهدیدهای دشمن را نباید شوخی گرفت
- مهدی کروبی: باید امروز برای نهادهین‌شدن فرهنگ حزب کوشش کنیم
- رایس، وزیر خارجه آمریکا: اقدامات آمریکا، روسیه و چین در مورد ایران در یک خط است
- عضو کمیسیون برنامه‌وبودجه: تصویب بودجه پیشنهادی دولت، نمایندگان را وکیل‌الدوله می‌کند
- جرج بوش مسدودشدن دارایی‌های ایران را یک‌سال دیگر تمدید کرد
- نماینده داور ایران در سازمان ملل: تحریم علیه ایران بازتاب شکست دیپلماسی یک‌جانبه واشگتن است
- رئیس کمیسیون انرژی: در انتخاب اولیه مدیران روابط جایگزین شایسته‌سالاری شده است
- عضو کمیسیون اصل نود: در پرونده هسته‌ای، تأثیر آمریکا بر طرف‌های مذاکره ما غیرقابل‌انکار است

جمهوری اسلامی

- وزیر ارتباطات: ایران با پرتاب ماهواره به باشگاه فضایی می‌پیوندد
- دستگیری ۴۴۱ قاچاقچی در تهران در عملیات ضربتی شبانه
- متن قرارداد صدور کار ایران به پاکستان نهایی شد
- سخنگوی شورای نگهبان: برگزاری رایانه‌ای انتخابات مجلس هشتم منتفی است
- وزارت کشور: منتفی‌شدن انتخابات رایانه‌ای برای وزارت کشور مفهوم نیست
- سیدعبدالعزیز حکیم: به‌زودی عده دیگری از ایرانیان بازداشت‌شده از سوی آمریکا آزاد می‌شوند
- لاوروف، وزیر خارجه روسیه: فقط آمریکا مخالف برنامه هسته‌ای ایران است

اطلاعات

- رئیس مجلس لبنان در گفت‌وگو با اطلاعات: برخی گروه‌های لبنانی که حل بحران را به سود خود نمی‌بینند، دست به تخریب می‌زنند
- وزیر ارشاد: مطبوعات امروز ایران برای توسعه آگاهی مردم است
- سخنگوی وزارت خارجه: ایران موافق مذاکره با آمریکا درباره عراق است
- کاظمی‌قمی، سفیر ایران در عراق: ۲۵ ایرانی همچنان در اسارت آمریکایی‌ها هستند
- درخصوص ضبط اشیای باستانی اعلام شد: اعتراض ایران علیه آمریکا که دیوان لاهه
- قالبیاف: اجازه ساخت «منوریل» بدون موافقت شهرداری صادر نمی‌شود
- دعوت بی‌تظیر بوتو برای راهپیمایی ۲۷۵ کیلومتری در پاکستان
- حمایت رئیس مجلس از روش نوین بودجه‌نویسی